

УДК 303.62-0.53(477)

Бондар Т.В., канд. соціол. наук, директор ГО “Український інститут соціальних досліджень імені Олександра Яременка”, вул. Панаса Мирного, 26, Київ, 01011, Україна, e-mail: t.bondar@misr.org.ua,
Ніцполь С.І., координатор проекту U-Report, ГО “Український інститут соціальних досліджень імені Олександра Яременка”, вул. Панаса Мирного, 26, Київ, 01011, Україна, e-mail: nitspol@gmail.com,
Нестеренко Є.О., асистент проекту U-Report, ГО “Український інститут соціальних досліджень імені Олександра Яременка”, вул. Панаса Мирного, 26, Київ, 01011, Україна, e-mail: nyevheniua@gmail.com

АКТУАЛЬНІ ОПИТУВАННЯ ОСЕНІ 2017 Р.: МОЛОДІЖНА ПОЛІТИКА, ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА, СТАТЄВЕ ЖИТТЯ, СЕКСУАЛЬНЕ НАСИЛЬСТВО

Показано результати опитувань інноваційного молодіжного проекту U-Report за жовтень – листопад 2017 р.: обізнаність молоді щодо пріоритетних напрямів розбудови молодіжної політики, інклюзивної освіти, початку статевого життя та практик використання контрацепції серед підлітків, сексуального насильства серед молоді.

Ключові слова: інноваційні методи опитування, U-Report, думка молоді, молодіжна політика, інклюзивна освіта, статеве життя, сексуальне насильство.

Громадська організація “Український інститут соціальних досліджень імені Олександра Яременка” спільно з Представництвом Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) в Україні реалізовує глобальний молодіжний проект U-Report (“Ю-Репорт”)¹.

Проект U-Report – інтерактивний інструмент для проведення щотижневих актуальних опитувань серед підлітків і молоді через СМС-повідомлення, Facebook Messenger і Twitter. Результати опитувань використовуються в діяльності урядових установ, громадських об’єднань і міжнародних організацій.

Сьогодні U-Report реалізовано у 41 країні світу та налічує понад 4 млн учасників.

В Україні чисельність U-репортерів становить більше ніж 53 000 і постійно зростає. За 2 роки існування проекту команда U-Report запустила близько 100 опитувань на актуальні теми для молоді та провела більше ніж 200 презентацій і тренінгів по всій Україні.

U-Report – простий спосіб молодих людей донести свою думку до осіб, що ухвалюють рішення. У цій публікації знайомимо читачів з новими результатами опитувань U-репортерів.

Опитування “Молодіжна політика” проводилося 3–8 листопада 2017 р. спільно з Міністерством молоді та спорту України. У ньому взяли участь 11 891 U-репортер віком 14–34 роки. Результати опитування представлено на парламентських слуханнях про становище молоді в Україні на тему: “Формування та реалізація державної мо-

¹ Приєднатися до U-Report можна за допомогою безоплатного СМС-повідомлення зі словом “СТАРТ” на номер 4224. Інформацію про проект і результати досліджень можна знайти за посиланнями: www.facebook.com/ureportukraine та www.ukraine.ureport.in.

лодіжної політики в Україні в умовах децентралізації”. Вони використовуватимуться для формування пріоритетних напрямів державної молодіжної політики.

Понад половину U-репортерів вважають, що найактуальнішим напрямом державної молодіжної політики є зайнятість молоді – 54,2%, підтримка талановитої молоді – 39,7%, забезпечення житлом – 39,4%, здоров'я – 38,1%, національно-патріотичне виховання – 26,1%, молодіжна інфраструктура – 23,8%, волонтерство – 20,2%, неформальні молодіжні рухи – 10,1%, таборування – 5,5%, підтримка молоді ВПО – 3,4% (рис. 1).

**Рис. 1. Розподіл відповідей респондентів на запитання:
“Які напрями державної молодіжної політики
Ви вважаєте найактуальнішими?” (N=11849) , %**

Примітка: Сума відповідей перевищує 100%, оскільки респонденти могли обирати декілька варіантів відповіді.

Чим молодшими є U-репортери, тим частіше вони відповідають, що найактуальнішим напрямом державної молодіжної політики є підтримка талановитої молоді (14–17 років – 48%, 18–19 років – 41,6%, 20–24 роки – 35,8%, 25–34 роки – 30,7%) та волонтерство (14–17 років – 28,8%, 18–19 років – 23,3%, 20–24 роки – 15,6%, 25–34 роки – 12,9%), а чим старшими, тим частіше вони обирають забезпечення житлом (14–17 років – 26,6%, 18–19 років – 34,1%, 20–24 роки – 47,9%, 25–34 роки – 48,3%). Для молоді 18 років і старше більш актуальною, ніж для

молодших, є зайнятість молоді (14–17 років – 46,9%, 18–19 років – 55,9%, 20–24 роки – 58,3%, 25–34 роки – 52,2%).

Серед жінок частіше, ніж серед чоловіків, відповідали, що найактуальнішим напрямом державної молодіжної політики є зайнятість молоді – 57,1% vs 45,9%.

Понад половину U-репортерів вважають, що першим кроком державних органів для сприяння діяльності молодіжних центрів має бути забезпечення фінансування – 54,7%, третина молоді вважає, що потрібна широка інформаційна кампанія про молодіжні центри – 33,4%, навчання для працівників – 25,4%, запровадження обміну досвідом та інформацією між молодіжними центрами – 23,9%, прийняття нормативно-правової бази – 21,5%, координування установ, які працюють з молоддю – 15,3%, надання рекомендацій щодо послуг і діяльності молодіжних центрів – 7,5% (рис. 2).

Рис. 2. Розподіл відповідей респондентів на запитання:

“Які перші кроки мають вжити державні органи для сприяння діяльності молодіжних центрів?” (N=10155), %

Примітка: Сума відповідей перевищує 100%, оскільки респонденти могли обирати декілька варіантів відповіді. МЦ – молодіжні центри.

Майже половина U-репортерів вважає найефективнішою формою участі молоді у діяльності громади молодіжні проекти – 48%, створення молодіжних організацій – 39,8%, участь у розробці стратегій розвитку громади – 31,8%, молоді депутати – 26,8%, молоді державні службовці – 18,1%, участь у громадських зборах, слуханнях – 18,1%, представництво у громадських радах – 17,8%, громадський контроль – 11%, голосування на місцевих виборах – 10%, акції протесту – 6,7%, надсилання коштів з-за кордону – 4,5% (рис. 3).

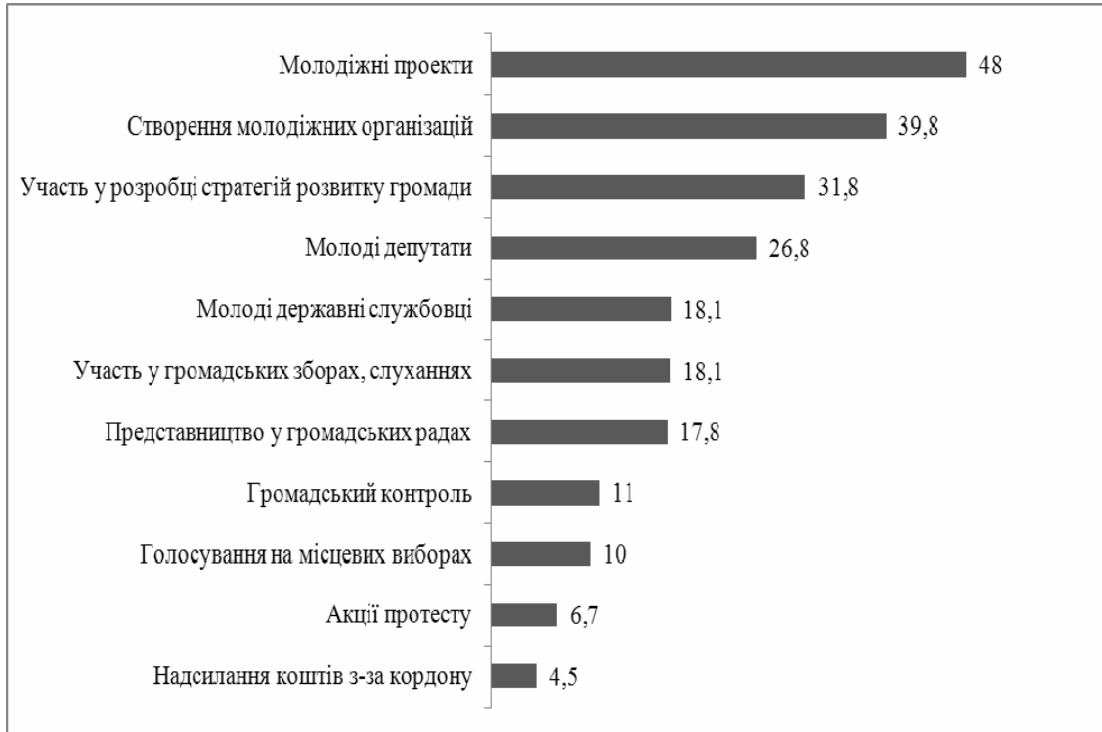

Рис. 3. Розподіл відповідей респондентів на запитання: "Які, на Вашу думку, форми участі молоді у діяльності громади є найефективнішими?" (N=9324), %

Примітка: Сума відповідей перевищує 100%, оскільки респонденти могли обирати декілька варіантів відповіді.

Отже, 52,4% вважають, що зайнятість молоді є найактуальнішим напрямом державної молодіжної політики, 54,7% відповіли, що забезпечення фінансування має бути першим кроком державних органів для сприяння діяльності молодіжних центрів, 48% вважають молодіжні проекти найефективнішою формою участі молоді у діяльності громади.

Опитування "Інклюзивна освіта" проводилося 6–10 жовтня 2017 р. спільно з Представництвом Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) в Україні. У ньому взяли участь 5736 U-репортерів у віці 14–19 років. Результати опитування були використані для формування стратегії та програм ЮНІСЕФ про інклюзивну освіту.

Більшість U-репортерів не знає, що таке інклюзивна освіта – 61,9%, знають – 38,1%. Серед U-репортерів віком 18–19 років частіше, ніж серед U-репортерів віком 14–17 років, відповідали, що обізнані про інклюзивну освіту – 40,4% vs 35,7%. Серед жінок частіше, ніж серед чоловіків, відповідали, що обізнані про інклюзивну освіту – 39,7% vs 31,7% (рис. 4).

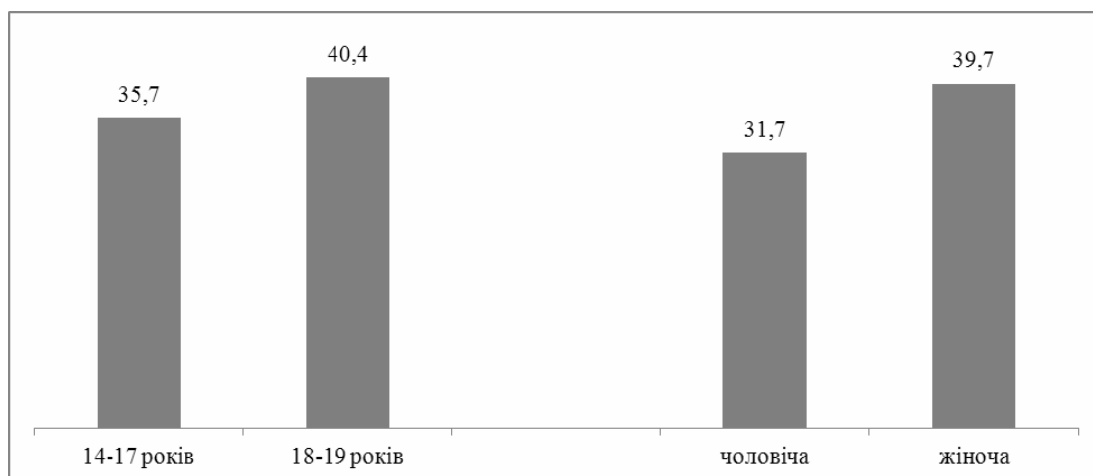

Рис. 4. Розподіл відповідей респондентів на запитання: “Чи знаєте Ви, що таке інклюзивна освіта?” (N=5719), за віком, за статтю, %

Близько половини опитаних відповіли, що в їхньому навчальному закладі є особи з інвалідністю – 47,8%. Серед них показник тих, хто обізнаний про інклюзивну освіту, є значно вищим (43,5%), ніж у решти (34,3%).

У людей з інвалідністю у навчальному закладі найбільше труднощів виникало з пересуванням, так вважають 39% U-репортерів, у спілкуванні з однолітками – 33,6%, з доступністю навчального процесу – 20,7%, у спілкуванні з викладачами – 7,6%, важко відповісти – 25,3%, ніяких труднощів – 0,8% (рис. 5).

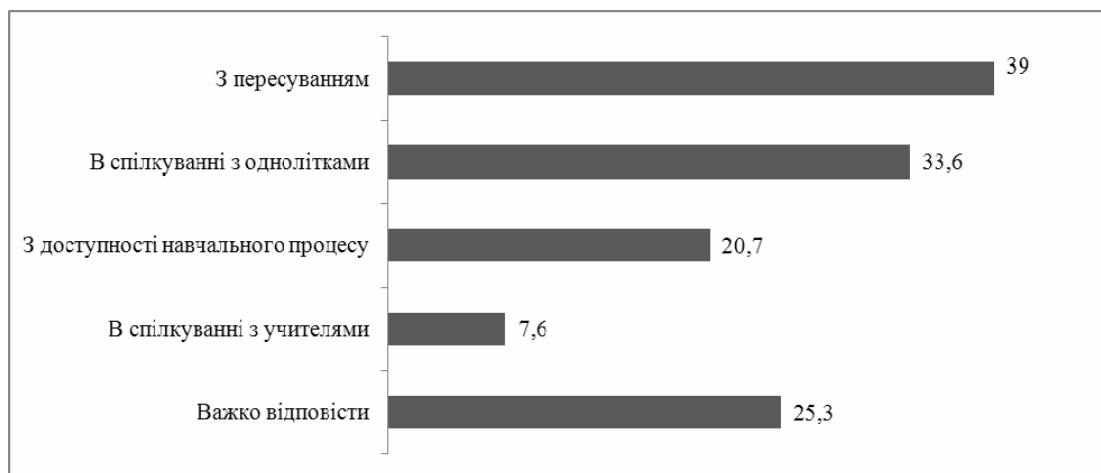

Рис. 5. Розподіл відповідей респондентів на запитання: “Які труднощі виникали у людей з інвалідністю у Вашому навчальному закладі?” (N=2462), %

У 65,1% U-репортерів не проводилися в їхньому навчальному закладі виховні години/тренінги/лекції спеціалістів для підвищення рівня толерантності стосовно людей з інвалідністю. Показник проведення таких лекцій є найвищим у Центрі (42,4%) та на Півдні (40,1%), а найнижчим – у м. Київ (25,1%); інші регіони: Захід – 32,7%, Північ – 34,6%, Схід – 35,4%.

На запитання: “Чи облаштований навчальний заклад, в якому Ви навчаєтесь (навчались раніше), пандусами/ліфтами для комфортного переміщення людей на інвалідних візках?” розподіл відповідей респондентів є таким:

- навчальний заклад не облаштований ні пандусами, ні ліфтами (69,9%);
- лише пандусами (16,1%);
- тільки ліфтами (7%);
- ліфтами та пандусами (7%).

На Заході та Сході України U-репортери частіше, ніж в інших регіонах, відповідали, що їхні навчальні заклади не облаштовані пандусами/ліфтами для комфортного переміщення людей на інвалідних візках: Захід – 74,9%, Схід – 73,9%, Південь – 66,4%, Центр – 65,8%, Північ – 65,1%, м. Київ – 63,4%.

Отже, 61,9% U-репортерів не знають, що таке інклюзивна освіта, у 47,8% опитаних у навчальному закладі є люди з інвалідністю, серед них 39% мають труднощі з пересуванням, у 65,1% не проводилися виховні години/тренінги/лекції спеціалістів для підвищення рівня толерантності стосовно людей з інвалідністю, у 69,9% U-репортерів у навчальному закладі немає ні пандуса, ні ліфта.

Опитування “Статеве життя” проводилося 10–18 листопада 2017 р. в партнерстві з благодійною організацією “Об’єднання підлітків і молоді “Teenergizer” з метою дослідження статевого життя підлітків і практики використання контрацепції. У ньому взяли участь 8780 U-репортерів віком 14–21 рік. Результати опитування були використані для адвокації програм доступу до безкоштовних презервативів.

Серед дівчат найчастіше відповідали, що їм можна починати статеве життя у 18 років – 39,3%, а серед юнаків частіше, ніж серед дівчат, відповідали, що дівчатам варто починати статеве життя у 16 років (25,8% vs 15,2%).

Найчастіше юнаки відповідали, що їм варто починати статеве життя у 16 років – 33,2%, а дівчата, що юнакам варто починати статеве життя у 18 років – 33,1%; 80,4% опитаних хлопців та 73,4% дівчат у віці до 21 року вже мали статеві стосунки.

Чим старшими є опитані, тим частіше вони відповідають, що у них був секс. У кожній віковій категорії серед хлопців частіше, ніж серед дівчат, відповідали, що був секс: хлопці vs дівчата (14–15 років – 14,9% vs 7,2%, 16–17 років – 31,9% vs 25,9%, 18–19 років – 61,7% vs 56,7%, 20–21 рік – 80,4% vs 73,4%) (рис. 6).

Майже половина U-репортерів відповіла, що постійно користуються засобами контрацепції – 45,1%, зазвичай користуються – 26,1%, інколи – 21,9%, ніколи не користуються – 6,8%, важко відповісти – 0,2% (рис. 7).

Розподіл відповідей респондентів на запитання: “Які засоби або методи контрацепції Ви використовуєте?” (N=3818) є таким:

- презервативи (89,3%);
- перерваний статевий акт (26,1%);

- таблетки (8,1%);
- інше (1,2%).

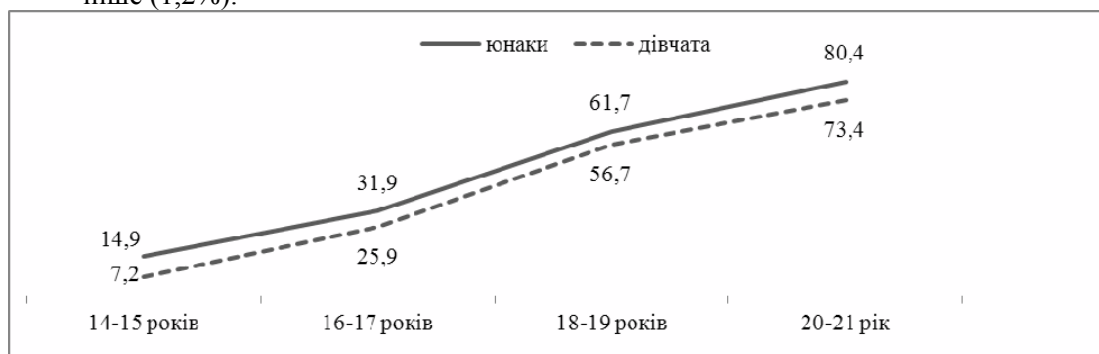

Рис. 6. Розподіл відповідей респондентів на запитання: “Чи був у Вас секс?” (N=8352), за віком, за статтю, %

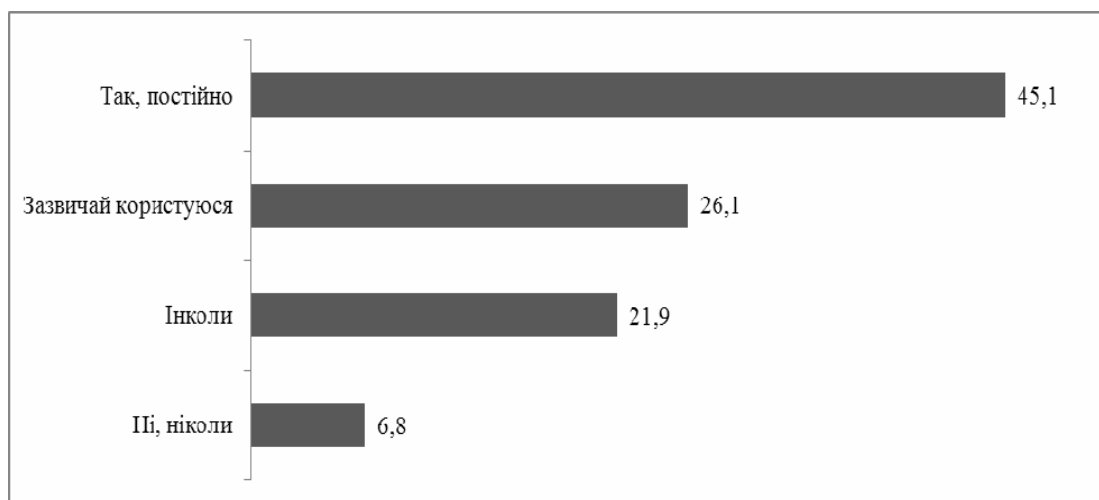

Рис. 7. Розподіл відповідей респондентів на запитання: “Чи використовуєте Ви засоби контрацепції?” (N=4155), %

19,5% U-репортерів стикалися із ситуаціями, що ціни на презервативи є занадто високими, а 10,8% – що соромно їх купувати (N=8099).

Серед хлопців частіше, ніж серед дівчат, відповідали, що стикались із ситуаціями, коли ціни на презервативи є занадто високими – 28,5% vs 16,9%.

Отже, 80,4% хлопців та 73,4% дівчат у віці до 21 року вже мали статеві стосунки, 45,1% U-репортерів постійно користуються засобами контрацепції, серед них 89,3% використовують презервативи, 19,5% – стикались із ситуаціями, коли ціни на презервативи є занадто високими, 10,8% – що соромно їх купувати.

Опитування “Сексуальне насильство” проводилося 17 жовтня – 3 листопада 2017 р. в партнерстві з UNFPA – Фондом народонаселення ООН. У ньому взяли участь 10 400 U-репортерів віком 18–34 роки. Результати опитування використано для підвищення обізнаності молоді щодо шляхів протидії сексуального насильства, зокрема під час кампанії “16 Днів Активізму проти гендерно зумовленого насильства в Україні”.

Понад дві третини опитаних (67,2%) вважають, що в Україні є проблема сексуального насильства, немає – 5,6%, важко відповісти – 27,3%. Серед жінок частіше, ніж серед чоловіків, відповідали, що в Україні є проблема сексуального насильства – 71,2% vs 54,1%. Серед тих, з ким траплялися випадки сексуального насильства, вважають, що така проблема є, – 78,6%, серед тих, з ким не траплялися такі випадки, – 59,5%.

Кожен четвертий опитаний відповів, що за останні 12 місяців його словесно ображали із сексуальним підтекстом – 25,8%, стикалися з небажаними дотиками – 21%, примушували до фізичної близькості (зґвалтування та домагання) – 3%, інші ситуації – 0,9%, жодна з наведених ситуацій – 57,9% (рис. 8).

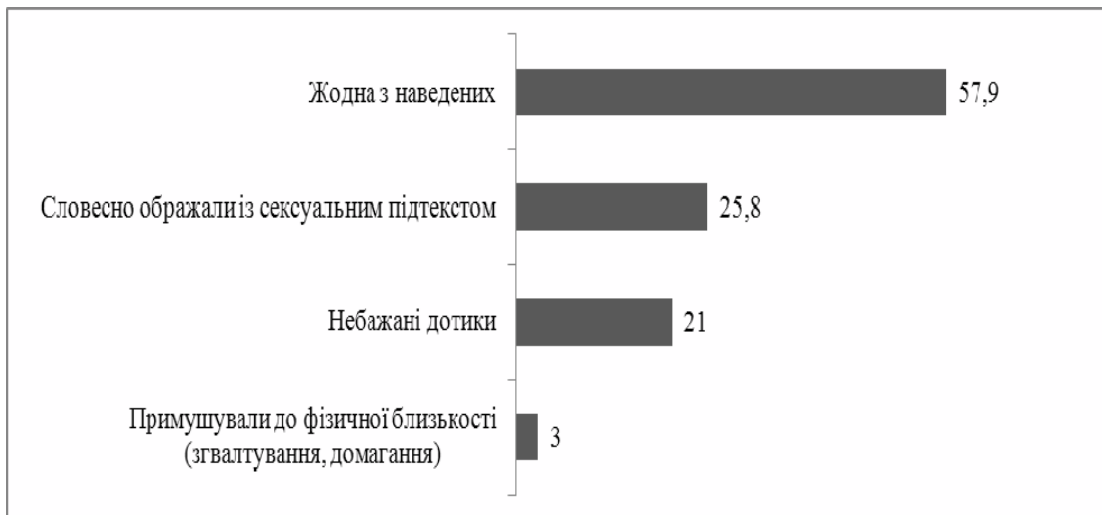

Рис. 8. Розподіл відповідей респондентів на запитання: “Яка із ситуацій траплялася з Вами протягом останніх 12 місяців?” (N=9820), %

Серед жінок частіше, ніж серед чоловіків, за останні 12 місяців траплялися випадки образ із сексуальним підтекстом (28,7% vs 16,1%) та небажані дотики (25,9% vs 4,9%). Чим молодшими є U-репортери, тим частіше вони відповідають, що зазнавали небажаних дотиків за останні 12 місяців (18–19 років – 22,4%, 20–24 роки – 21,1%, 25–34 роки – 16,9%) (рис. 9).

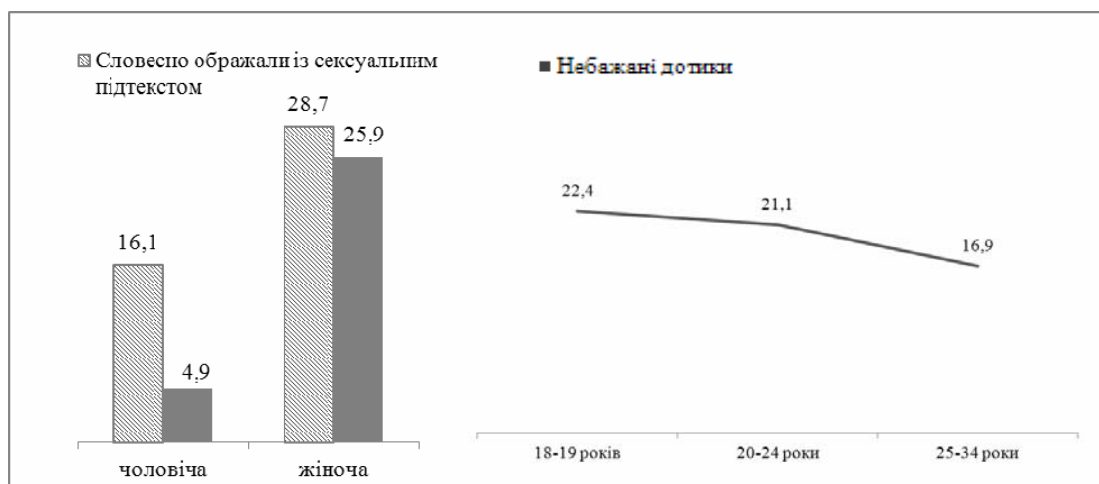

Рис. 9. Розподіл відповідей респондентів на запитання: “Яка із ситуацій траплялася з Вами протягом останніх 12 місяців?” (N=9820), за статтю, за віком, %

Майже третина U-репортерів відповіли, що такі ситуації траплялися з ними в громадському транспорті – 31,7%, барі/кафе/клубі – 30,7%, на навчанні – 13,6%, роботі – 12,4%, у гуртожитку – 9,5%, на вулиці, у парку, на зупинці – 8,7%, у сім’ї/вдома – 3,3%, приватному транспорті – 3,1%, соціальних мережах – 2,7%, таксі – 2,3%, медичних установах – 0,8%, важко відповісти – 0,8%, інше – 7,2% (рис. 10).

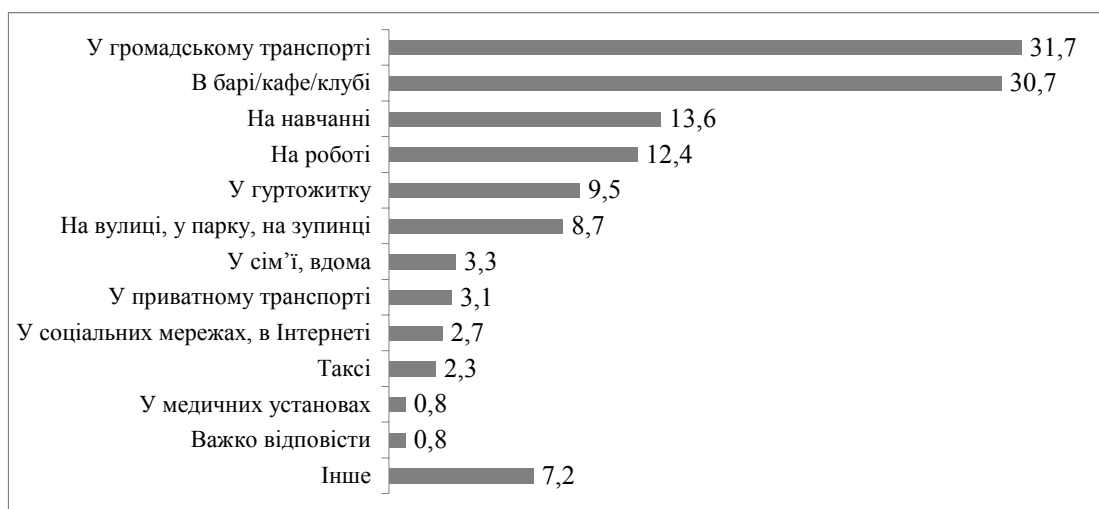

Рис. 10. Розподіл відповідей респондентів на запитання: “Де саме відбувалися такі ситуації?” (N=3722), %

Майже дві третини опитаних відповіли, що так себе поводити незнайомі люди – 65,8%, друзі, знайомі, хлопець/дівчина, колишній/я хлопець/дівчина – 28,6%, колеги по роботі – 8,5%, роботодавець – 3%, вчителі/викладачі – 2,8%, інше – 2,4%, важко відповісти – 0,6% (рис. 11).

Рис. 11. Розподіл відповідей респондентів на запитання: "Хто саме так себе поводить?" (N=3650), %

Більшість опитаних U-репортерів відповіли, що ця особа була старшого віку – 62,1%, Вашого – 28,5%, молодшого – 4,4%, важко відповісти – 12,2%. Крім того, абсолютна більшість опитаних відповіли, що ця особа була протилежної статі – 90,9%, їхньої статі – 10,6% (рис. 12).

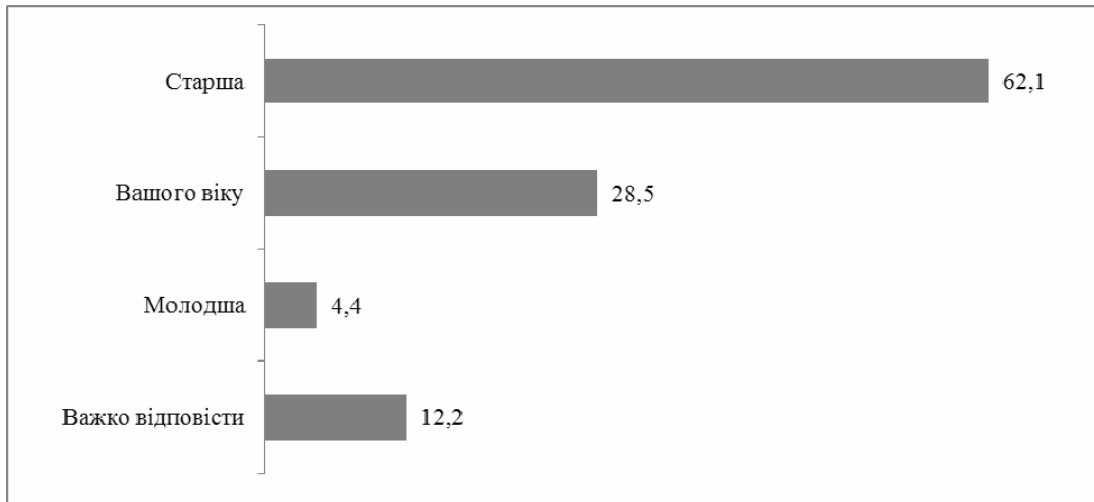

Рис. 12. Розподіл відповідей респондентів на запитання: "Якого віку була ця особа?" (N=3610), %

Переважно молодь не зверталася по допомогу – 90%. Серед тих, хто звертався по допомогу, понад половину відповіли, що зверталися до хлопця/дівчини, друзів, знайомих, колег – 50,8%, батьків, інших членів родини чи близьких – 17,7%, перехожих та інших людей – 9,6%, поліції, юристів – 7,8%, охорони, адміністрації, працівників закладу, де це відбувалося – 5,7%, керівництва, деканату, вчителів – 4,2%, психолога, соціальних служб – 2,1%, водія, кондуктора, диспетчера таксі, провідника – 1,5% (рис. 13).

Рис. 13. Розподіл відповідей респондентів на запитання: "Чи звернулися Ви по допомогу?" (N=333), %

Отже, 67,2% U-репортерів вважають, що в Україні є проблема сексуального насильства, 25,8% молоді стикалися з тим, що їх словесно ображали, 21% – з небажаними дотиками, у 31,7% випадків сексуального домагання це відбувалось у громадському транспорті, у 30,7% – барі/кафе/клубі, у 65,8% випадків так себе поводити незнайомі люди, у 90% – не зверталися по допомогу.

Більше інформації про проект U-Report і результати інших досліджень можна знайти за посиланнями: www.facebook.com/ureportukraine та www.ukraine.ureport.in Якщо Ви маєте пропозиції щодо опитувань чи пріоритетних тем, які стосуються діяльності Вашої організації та з приводу яких U-Report може провести діалог з великою кількістю молодих людей України, будь ласка, звертайтеся за телефонами +38(063)593-03-73 (Лілія Любомудрова – координатор проекту U-Report у ЮНІСЕФ), +38(093)156-10-13 (Світозар Ніцполь) або через e-mail: ureport.ukraine@gmail.com.

Отримано 20.12.17

Бондарь Т.В., канд. социол. наук, директор ОО "Украинский институт социальных исследований имени Александра Яременко", ул. Панаса Мирного, 26, Киев, 01011, Украина, e-mail: t.bondar@uisr.org.ua,

Ніцполь С.І., координатор проекта U-Report, ОО "Украинский институт социальных исследований имени Александра Яременко", ул. Панаса Мирного, 26, Киев, 01011, Украина, e-mail: nitspol@gmail.com,

Нестеренко Е.О., ассистент проекта U-Report, ОО “Украинский институт социальных исследований имени Александра Яременко”, ул. Панаса Мирного, 26, Киев, 01011, Украина, e-mail: nyevheniya@gmail.com

**АКТУАЛЬНЫЕ ОПРОСЫ ОСЕНИ 2017 Г.: МОЛОДЕЖНАЯ ПОЛИТИКА,
ИНКЛЮЗИВНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ, ПОЛОВАЯ ЖИЗНЬ,
СЕКСУАЛЬНОЕ НАСИЛИЕ**

Представлены результаты опросов инновационного молодежного проекта U-Report за октябрь – ноябрь 2017 г.: осведомленность молодежи о приоритетных направлениях развития молодежной политики, инклюзивном образовании, начале половой жизни и практиках использования контрацепции среди подростков, сексуальном насилии среди молодежи.

Ключевые слова: инновационные методы опроса, U-Report, мнение молодежи, молодежная политика, инклюзивное образование, половая жизнь сексуальное насилие.

Bondar T.V., PhD. (Sociology), director, NGO “Ukrainian Institute for Social Research after Oleksandr Yaremenko”, 26, Panasa Myrnoho Str., Kyiv, 01011, Ukraine, e-mail: t.bondar@uisr.org.ua,
Nitspol S.I., U-report project coordinator, NGO “Ukrainian Institute for Social Research after Oleksandr Yaremenko”, 26, Panasa Myrnoho Str., Kyiv, 01011, Ukraine, e-mail: nitspol@gmail.com,
Nesterenko Ye.O., U-report project assistant, NGO “Ukrainian Institute for Social Research after Oleksandr Yaremenko”, 26, Panasa Myrnoho Str., Kyiv, 01011, Ukraine, e-mail: nyevheniya@gmail.com

**TRENDING SURVEYS OF THE FALL 2017: YOUTH POLICY,
INCLUSIVE EDUCATION, SEX LIFE, SEXUAL VIOLENCE**

Paper presents results of the Innovative Youth Surveys U-Report for October-November 2017: youth awareness of priority areas for youth policy development, inclusive education, sexual debut and the practices of condom use among adolescents, sexual violence among youth.

Key words: innovative survey methods, U-Report, youth opinion, youth policy, inclusive education, sex life, sexual violence.